

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Komoly szó a kath. tanítókhöz.

(c) Régi szokás, hogy mi magyarok rengeteg sokat szónokolunk bajainkról. Fűnek-fának elzokogjuk keserveinket és megnyitjuk a tinta-csapokat: folyik a könny, fogy a fekete lé. A sérelmek okát mindig a kívülállóknak látjuk, befelé még egy pillantást sem vetünk, mert hát mi nem lehetünk hibásak, mink mindnyájan a leg-tökéletesebbek, a legbuzgóbbak vagyunk. Ezért csak kifelé dikciózunk! Amikor már elfáradtunk vagy meguntuk a dörgést, szenvedelmes hangon ünnepi beszéddel rámutatunk, hogy ime ezt vagy azt az ellenségünket már legyűrtük! Legfeljebb még nagyot iszunk a kivégzés öröme és megdicsérvük egymás önzetlenségét és jó katolikus voltát — pont.

Ne tessék tiszteletlenségül felróni, hogy mind ezt kissé erősen mondtam el. A szavak szívemből tódultak ajkamra, mérlegeljek kevéssé igazságukat. A fenti gondolatok ugyanis nem valami megfelfejthetetlen asszociáció folytán vetődtek fel bennem. Nem. Történetük van: A minap egy jónévű vidéki katolikus tanítóval beszélgettem. Mellékes, hogy miről. Közben felóra hozsztat az Alkotmány egyik cikkét magyarázgattam neki. Emberem mélyen hallgatott s én magamban örültem, hogy ime ez az ember mennyire érdeklődik a katolicizmus életkérdései iránt. Szinte fogadást mertem volna ajánlani, hogy ennek a tanítónak községe mintaképe a katolikus községnek. Bizonyára számos szociális intézmény: katolikus kör, Szent-István-Társulat pártoló tagsága, népszövetség és egyebek virárganak községében. A felóra elteltével azonban egészen más derült ki. Az én kollegám tragikus hűshöz illő gesztussal mellbe vágta magát (hangsúlyozom: mellbe vágta magát!) és kijelentette, hogy ő a papnál is különb katolikus, de az Alkotmányt és a többi klerikális lapokat (ezt a szót másképp mondta!) nem veszi kezébe! S hogy a hatás teljes legyen, zsebéből kihúzta a Nap-ot és egy nálánál nem épen nivósabb, de hírheft napilapot.

Ezek után a t. olvasók már tudni fogják,

hogy a sajtóról szeretnék csevegni s nem kifelé, hanem változatosság okából befelé. S minthogy a felesleges szószaporitásnak esküdt ellensége vagyok, nem mondok el százszor elcsépelet szövegeket, hogy tessék előfizetni, hanem röviden, angolosan kimondom: *jellembeli fogatkozás, bizonyos tekintetben vétkes eljárás a katolikus sajtó rovására a katolikusellenes lapokat támogatni. Kétszeres szigorúsággal bírálendő el a katolikus tanító, akire a katolikus nép vezetése és a jövő nemzedékének jelnevelése van bízva*

Indokolás: A sajtó fontossága vitán felül áll. Szava felesendül a hegyek viskóiban, a fényes paloták szalonjaiban. A nagy nép fő művelődési forrása! Az iskolás gyermek maholnap jobban szereti a tankönyveinél. Hatása oly nagy, hogy pl. bizonyos irányú lap állandó olvasása szellemének kritika nélküli elfogadását eredményezi. Ha ehhez a tényhez a katolikusellenes sajtó rettenetes terjedését hozzávesszük, világos, hogy az antikatholikus sajtó a katolikus hitet napról-napra mindjobban veszélyezteteti. A veszedelem súlyát még az is növeli, hogy a katolikus tanítóság egy része (tisztelőt a kivételnek) vallási kérdések iránt közönyös, nem művelődik, nem olvas, nem viseli szívén a nép szociális érdekeit. S végül, ezt legelőször kellett volna említeni: nem pártolja a katolikus sajtót. Elenyészően csekély azoknak a katolikus tanítóknak a száma, akik katolikus lapokat járatnak s még kevesebben olvassák is azokat! Valaki azt vehetné ellen, hogy nincs pénz, nagy a szegénység! Hát kérem, én tudom, hogy sok, nagyon sok katolikus tanító igen rossz anyagi viszonyok közt él, de jól tudom azt is, hogy még többen katolikusellenes lapokat járatnak.

Pedig ha a magyar katolikus tanítóság úgy igazán összefogna és csak katolikus lapokat rendelne meg, akkor egy év múlva megláthatnánk, hogy mivé nőtte ki magát a katolikus sajtó és irodalom! Könnyű ma azt mondani, hogy a mai katolikus sajtó nem elégíti ki az igényeket! Noha tudom, hogy a legtöbben csak úgy vaktában kiabálnak, mert biztos tudomásom van arról, hogy p. o. a kath. tanügyi lap is némely helyen

címshalagosan liever az ablakmelyedésben. Csak a fizetésrendezési kérdések tárgyalása idején forgott közkezen!

Szegénypr bontada az arcunkat, ha tudnók, hogy ellenségeink milyen karörömmel tárgyalják a mi botrányos sajtó-nemtörődömségünket. Nem is oly regen, egy radikalista vezér azt vágta szemémbé: Csak nem veszik önök komolyan azt a semmivel nem tördő katolikus tanítóságot. Hisz közülök sokan azt se tudják, hogy voltaképp mit akar a katolicizmus!

Nem tudom hinni, hogy a helyzet tényleg ilyen siralmas. Lehetséges, hogy még magam is szomorubbna látom, mint amilyen! De hogy bajok vannak, hogy nagy a közöny azt tudom. Minden bar és hüba kuttorrása a kath. sajtó iránti közöny. S tudom, hogy mily büszken mutatnak rá ellenségeink a radikális tanítóságra, amely küzd, dolgozik és farad hitvány céljai érdekében. Személyes tapasztalatból tudom, hogy a szociáldemokrata és szabadjóműves tanítóság, nemcsak a fővárosi, hanem a vidéki is, súlyt helyez az önművelésére. Olvasnak, tökéletesítik ismereteiket, pártolják saját irodalmukat.

Tehát még egyszer: a katolikus sajtó támogatása becsületbeli kérdés! Nem könyöradományokra van szükség! Minden katolikus tanító kezében katolikus lap legyen! Ez legyen a vezére, ez legyen irányítója. S tanuljunk, tanuljunk, tanuljunk! Ellenségeinket csak saját fejeverükkel verhetjük le!

Engedjek meg, hogy még a saját érdekeimben mondjak néhány szót: Ez az iras a szivemből, a lelkemből tört elő! Évek, hosszú évek figyelése és aggodása csendül meg bennük! Nem akarok senkit sem sérteni. De szomorú, fájdalmas tapasztalások készítenek a megírására s tudom, hogy nagyon sokan egyetértenek velem. Végül még egyet: nem akarok vitát provokálni. A magyar keresztény megújíhadást munka, nagyon sok munka és nem viták és dikciózások fogják megalkotni.

Néhány szó a törtek tanításához.

Irta: Jósray Gábor.

A mai népiskola tanuloja és tanitoja egyaránt túlterhelt. Mindkettőjük munkája fárasztó, kimerítő. Főleg az osztatlan és részben osztott iskola tanítójának főhet a feje ugyancsak, hogy a kuszabott tananyagot sikeresen feldolgozza. Könnyíteni úgy a tanító, mint a tanuló munkáján, eminenst érdeke a pedagógiának.

Ugy fontosságánál, mint anyagbőségénél fogva talán legnehezebb tárgya a népiskolának a számítás. Ennek pedig legkomplikáltabb s így legnehezebb része a törtekkel való számoltatás.

A tanítóság a törtek tanítását illetőleg két táborra osztlik. Egyik tábor a közönséges törtekkel kezd, a másik, talán nagyobb tábor, a tizedes törtekkel.

Nem akarom most vitatni, hogy melyik tábornak van igaza, csak megvallom nyiltan, hogy én az elmentáborhoz tartozom.

A közönséges törtekkel kezdven a dolgot, tankönyveink a következő sorrendben nyújtják az anyagot: 1. a tört fogalma, a törtszám ismeretése és értelmezése, a számláló és a nevező; 2. a közönséges tört fajai: a valódi, ál és vegyes tört; 3. a közönséges tört berendezése: az áltörtnek vegyes törtté változtatása és viszont; 4. a számok oszthatósága; 5. a közönséges törtök öregbítése és egyszerűsítése (rövidítése); 6. egy- és különnevezőjű törtek; 7. a négy alapművelet a közönséges törtekkel. A közönséges törtek összeadásánál és kivonásánál legkeményebb dió a gyermek előtt a különnevezőjű törteknek egynevezőjű törtekké változtatása s az ehhez szükséges közös többes, közös osztó és legkisebb közös többes megismertetése és kikeresése.

Hopp! Itt volna nekem az egyik mondani valóm. Anélkül, hogy a népiskolai matematika globusan felfedezői kvalitást vindikálnék magamnak, mert hiszen lehet, hogy már többen megelőztek s lehet, hogy több kartársam tanítási eljárása egyező az enyémvel, egyszerűen az ügy érdekében és fiatalabb kartársaimra való tekintettel, leírom vázlatosan, hogy hogyan tanítom én e részt. Mikor az előző rész alapos feldolgozása után eljutok a különnevezőjű törteknek egynevezőjű törtekké való változtatásához, további eljárásom ez:

Megismertette a közös többest, a közös osztót és a legkisebb közös többest, arra tanítom meg tanítványaimat, hogy különnevezőjű törteket egynevezőjű törtekké kétféleképpen változtathatunk: öregbítés által és a legkisebb közös többes kikeresése által. A könnyebb mód az öregbítés, de ez által csak akkor, lehet, ha a legnagyobb nevező a nevezők mindegyikével maradék nélkül osztható.

I. Pl.: $\frac{3}{4}, \frac{1}{2}, \frac{3}{12}, \frac{2}{3}, \frac{4}{6}$. Ezen különnevezőjű törtek egyszerűen csak öregbítés által is átváltoztathatók egynevezőjűekké, minthogy a legnagyobb nevezőben, a 12-ben a többi nevező maradék nélkül megvan, tehát, mivel a 12 a többi nevezőnek tulajdonképpen közös többese. Veszem az első törtet, a $\frac{3}{4}$ -et. Hogy a $\frac{3}{4}$ tizenkettedrészekben legyen kifejezhető, öregbítenem kell 3-mal, mivel a 4-ből úgy lesz 12, ha 3-mal megszorozom, mert 12-ben a 4 megvan 3-szor. Minthogy pedig a tört értéke csak akkor változik, ha a számlálót és nevezőt ugyanazon számmal szorzom vagy osztom s itt, mert öregbítek, tehát szorzom, a számláló 3-at is megszorozom 3-mal. Vagyis: a $\frac{3}{4}$ tizenkettedrészékké öregbítve lesz $\frac{9}{12}$. És így tovább.

II. Pl.: $\frac{1}{2}, \frac{2}{3}, \frac{3}{4}, \frac{4}{5}, \frac{5}{6}$. Ezen különnevezőjű törteket csak a legkisebb közös többes kikeresése által változtathatom egynevezőjűekké. Tehát:

$$\frac{4}{4}, \frac{5}{5}, \frac{6}{6}$$

$$2, 2, 5, 3$$

$2 \times 2 \times 5 \times 3 = 60$. A legkisebb közös többes tehát: 60. Most, eltérőleg a könyvektől, az én további eljárásom az, hogy a legkisebb közös többest öregbítés által teszem közös nevezővé, a már tanult módon.

Vagyis: $\frac{1}{2} \times 30, \frac{2}{5} \times 20, \frac{3}{4} \times 15, \frac{4}{5} \times 12, \frac{5}{6} \times 10$, lesz: $\frac{30}{60}, \frac{40}{60}, \frac{45}{60}, \frac{48}{60}, \frac{50}{60}$.

Mellőztem a könyvek szerinti T rendszert.

Amikor a közönséges törtek összeadásán és kivonásán átesünk, akkor jön még csak a «ne mulass» a közönséges törtek szorzása és osztása. Hacsak a

leegyszerűsít
 $4 \times \frac{3}{4} = 3$
 stb., akkor tudjuk meg, hogy csak 2 egész $\frac{12}{2}$, vagyis tömrdek szem előtt kat is ak különösen Tudom, bol álló péld amde a fer számtankö gyakorlati kozunk.

Amit pe olyasmivel zük.

Szerény tulajdonké dölne a vilá sages törte általán mer heto legeggy A tört fog zéséről, a tört beren után mind s megtanít a közönsé mindig csak ero és sok i

Szóljána könnytsür terhén.

En egyá tet elkövet szeretném, getnénk ol elvélve, va

Kerekes nere is itt- ujjabb kele veti el a ré Legszembet azon merész féle koroná helyes dolog tartani. A h hagyni, vag líteni.

Ezen mer mény bírta szerint tört és Hartwig féle állítolá már néhány a legújabb i Mi több: «kanonok és leghatározot

legegyszerűbb példákat vesszük, pl.: $\frac{3}{4} \times \frac{2}{3} =$
 $4 \times \frac{3}{4} =$, $\frac{3}{4} \times 4 =$, vagy: $\frac{2}{6} : \frac{1}{2} =$, $6 : \frac{2}{4} =$, $\frac{4}{8} : 2 =$
 stb., akkor még csak kiuszunk a hinárból, bár alig
 tudjuk megértetni és igazán elhíttetni a gyermekek-
 kel, hogy: ha pl. $4 \times \frac{2}{3}$ -dal, az eredmény $\frac{8}{3}$, vagyis
 csak 2 egész $\frac{2}{3}$ és viszont $4 : \frac{2}{3}$ -dal, az eredmény
 $12/2$, vagyis: 6. Sokkal nagyobb baj azonban, mert
 tömördek fáradtsággal és időpocsékolással jár, ha —
 szem előtt tartva a tankönyvet — ilyenforma példá-
 kat is akarok kidolgoztatni: $48 \frac{16}{25} \times 63 \frac{6}{50} =$ s
 különösen osztási példát: $63 \frac{16}{25} : 48 \frac{36}{50} =$

Tudom, hogy komplikált és nagyobb törtszámok-
 ból álló példakkal nem szabad a gyermekeket kínozni,
 amde a fenti példákhoz hasonló példák a népiskolai
 számtankönyvekben is találhatók, bár ilyenekkel a
 gyakorlati életben, ha nem akarunk, sohasem talál-
 kozunk.

Amit pedig a gyakorlati élet nem követel meg,
 olyasmivel magunkat és tanítványainkat ne kínozzuk.

Szerény véleményem szerint — s ez a második és
 tulajdonképeni mondanivalóm — talán össze sem
 dőne a világ, ha a népiskolai számtanítás a közön-
 séges törtekkel való négy alapművelettel vagy egy-
 általán nem gyötörné a gyermekeket, vagy csak a le-
 hető legegyszerűbb és legkönnyebb példákat venné.
 A tört fogalmáról, a törtszám ismertetése és értelme-
 zéséről, a közönséges tört fajairól és a közönséges
 tört berendezéséről szóló rész alapos feldolgozása
 után mindjárt átmehetne a tizedes tört ismertetésére
 s megtanítva a gyermekeket arra, hogy hogyan kell
 a közönséges törtet tizedes törtté atváltoztatni,
 mindig csak tizedes törtekkel számoltatna. Így sok
 erő és sok idő megkíméltetnék.

Szóljanak kedves kartársaim ez ügyhöz s ha lehet,
 könnyítsünk úgy a magunk, mint tanítványaink
 terhén.

Én egyáltalán nem akartam e sorokkal merényle-
 tet elkövetni a népiskola mostani tanterve ellen, de
 szeretném, ha drága erőnket és időnket nem veszte-
 getnénk olyasmire, aminek hasznát az életben csak
 elvétve, vagy talán sohasem látjuk.

Tévedések a tanításban.

Irta: Vasicsék József.

II.

III. A szent korona küldése.

Kerekes művének olvasásánál szinte akarunk el-
 lenére is itt-ott azt a benyomást észleljük, hogy egy-egy
 újabb keletű vélemény kedvéért mintegy örömmel
 veti el a régi, százados tanokat és köztudatú tényeket.
 Legszembetűnőbb példája ennek a 67. lapon olvasható
 azon merész állítása, hogy II. Szilveszter pápa semmi-
 féle koronát nem ajándékozott a magyaroknak. Nem
 helyes dolog történelmi *falsumon* alapuló tanítást fen-
 tartani. A könyvekből tehát leghelyesebb volna ezt ki-
 hagyni, vagy legfeljebb mint pusztá hagyományt em-
 líteni.

Ezen merész állításnak megkockáztatására az a körül-
 mény bírta rá, mivel a szent korona küldésének a szerző
 szerint történelmi hagyománya a Szilveszter-féle bullára
 és Hartwig legendájára támaszkodott. «A Szilveszter-
 féle állítólagos bulla körül pedig a kritikai kutatások
 már néhány évtizeddel ezelőtt kétségeket támasztottak,
 a legújabb időben pedig már hamisítványnak tartották.»
 Mi több: «nemrég pedig Karácsonyi János nagyváradi
 kanonok és oknyomozó történettudós ismételt és a
 leghatározottabban bebizonyította a bulla hamisított

voltát, sőt a hamisító egyházi személy kilétét is (Boszniai
 püspök: Tomkó János). A tudós kanonok a bullára von-
 natkozó tanulmányában azt mondja, hogy az kohol-
 mány.»

Elismerem s aláírom én is, hogy mindaz, amit a kritika
 és legújabb Karácsonyi János, nagynevű egyházi
 történettudósunk a Szilveszter-féle bullára és a Hartwig-
 legendára vonatkozólag kétséget kizáróan megállapí-
 tott, való igaz, de hogy ennek következtében a szent
 koronának II. Szilveszter pápa által történt küldetése
 történelmi *falsum* volna, ez az állítás abszolút meg nem
 áll, teljesen téves és helytelenül levont, a célon túllévő,
 a szerző által felhozott tényekből egyáltalában nem folyó
 következtetésnek szüleménye.

Kerekes tévedésének magva már ott van elvetve,
 mikor azt gondolja, hogy a pápai korona küldésnek a
 Szilveszter-féle hamis bullán és a Hartwig-legendán
 kívül más történelmi alaptörtszám nincsen s mintha ez a
 körülmény, hogy a Szilveszter-féle bulla hamisítvány,
 egyúttal azt a történelmi igazságot megdöntené, mely szerint
 a szent koronát tényleg II. Szilveszter pápa küldte Szent
 Istvánnak, első királyunknak.

Azt hiszem, az igen t. szerző ur is egyetért velem,
 hogyha erre vonatkozólag ugyanazon tudós férfiú
 tekintélyére, illetve annak meggyőződésére hivatkozom,
 akit a maga igazságának bizonyosságául mintegy korona-
 tanuképen hoz fel művében maga a szerző ur is, t. i.
 Karácsonyi Jánoséra.

Vajjon oknyomozó kutatásainak eredményeképen ő is
 arra a meggyőződésre jutott-e, hogy a magyar szent koroná-
 nak II. Szilveszter papától való küldése, illetve az
 erről szóló tan történelmi *falsum*, amely a tankönyvekből
 kihagyandó, vagy legfeljebb, mint pusztá hagyomány
 említendő meg?

A Kath. Szemlének 1910. évf. 4. füzetében «A magyar
 szent korona küldetése» címen megjelent cikke ide-
 vonatkozó kutatásainak rendkívül világos, áttekinthető
 összefoglalása.

... Mindazok, akik a középkori zománcművek
 ismertetésével foglalkoztak, külföldi és hazai tudósok
 egyaránt, első helyre teszik a magyar szent koronát
 márcsak azért is, mert mindkét részének kora biztosan
 megállapítható. De nemcsak a vizontagságos multja,
 nemcsak a múlttörténelmi becsé páratlan a magyar szent
 koronának, páratlan mindjárt elküldése is.»

«Nagy szerencse mindjárt az, hogy Szent István
 koronájának eredetét teljesen egykorú, szavahihető és
 érdektelen történetirő, Thietmár, merseburgi püspök
 jegyezte föl. Mert bármennyire igaz is a székesfehérvári
 kanonok 1150 táján írt elbeszélésének magva, az
 t. i. hogy Szent István a koronát a római papától kapta,
 mégis, midőn Szent István életiratainak összehasonlítása
 után kitént ez elbeszélés tömördek tévedése, a komoly
 történetirők a tévedésekkel együtt az elbeszélés magvát
 is a mesék országába utasították volna, ha nem maradt
 volna reánk Thietmár világos, el nem csavarható tudó-
 sítása. Még így is akadt könnyelmű történetirő, aki
 megeresztli a mérges gyanú fullánkját, hogy a magyar
 szent korona talán nem is II. Szilveszter papától való,
 bár maga is beismeri, hogy Thietmár szavait másra
 érteni bajos.*

S bár látszólag II. Szilveszternek egész politikai mult-
 jával ellenkezik, hogy ő egy, a római császártól független
 fejedelemnek királyi kormát küldött, holott ő III. Ottó-
 nak világuralmi terveiben és a régi korlátlan római
 császárság visszaállításában nemcsak támogatója, hanem
 tanítómestere volt, mégis Thietmárnak feljegyzését,
 melyet III. Ottó császár utolsó éveinek leírásánál a
 szent koronára vonatkozólag találunk, minden elfogul-
 latlan olvasó csak úgy értelmezheti, hogy István nem
 III. Ottó császártól kapta a koronát, mert ő csak közben-
 járt annak megadására végett. Ime Thietmár szavai:

Az említett császár kedvéért és az ő biztatására a
 bajor herceg sógora, az országában székesegyházakat ala-

* E nem magyar vérből származó történetirő: Marczali
 Henrik, I. A magy. nemzet tört. I. 243—46. l

pító Waic, koronát és királyi fölavatást (benedictio) nyert: praedicti imperatoris gratia et hortatu gener Henrici ducis Bawariarum, Waic in regno suimet episcopales cathedras faciens, coronam et benedictionem accepit.*

Az a váratlan és szörnyen lesújtó esemény, mely III. Ottó világhódító terveit megakasztotta, a pápa gondolkodását és eddigi álláspontját megváltoztatta s vegre arra indította, hogy a római császártól független magyar fejedelemségek, Istvánnak királyi koronát és benedikciót küldjön a római népnek 1001 február közepén Ottó és II. Szilveszter ellen kitört fegyveres lázadására. A világ fejének nyilvánított Rómát délelgett nepe körülölgte a császári palotát és a fiatal 20 éves császárt a pápával együtt halálra kereste. Alig birt a kath. világ két főembere a Tevere másik partján az Angyalvárba menekülni. III. Ottó és II. Szilveszter 1001. február közepén ábrándjaik egeről lehullva, lelkükben mely keserűséggel menekültek Rómából s egyelőre Ravennába költöztek. Ravennában egészen más társaságba, más lelki hatások alá kerültek. Mikor III. Ottó 1001. apr. 4-én a pomposai monostor ügyében Ravennában törvényszéket tartott, ott látjuk mellette II. Szilveszter pápát, a comói, veronai, vercelli püspököket Odilót, a híres clunyi apátot, akivel Szent István királyunk később is összeköttetésben állott, cuertiúri Brinót, másnéven remete Bonifacót, aki két év múlva már hazánkba jött és a rejtélyes Anasztáz, a tót vidéken levő szent Mária — monostor apátját.

Nagyon természetes tehát — írja tovább Karacsónyi — hogy ilyen férfiak beszédére és bizonyítékaira III. Ottó letett világuralomra való törekvéséről s a keresztény vallás kiterjesztését mindenél előbbre tette.

Az 1001. év április és május havában tehát már teljesen eltűntek mindazon akadályok, melyek egy évvel előbb Szent István keresének teljesítését lehetetlenné tették volna. II. Szilveszter nem köthette magát többé a császár világbirodalmához, sőt örülnie kellett, hogy egy új nemzetet a kath. nemzetek közé felvehet. III. Ottó pedig akkor csak a lelkek üdvösségével törődött s így nem csoda, ha maga biztatta a pápát, hogy adja meg Szent Istvánnak azt, amit egy évvel előbb maga Chabry Bogyoszlónak megtagadott: a királyi koronát.

Az, hogy a magyar szent korona odaajándékozása 1001. május hó körül Ravennában történt, sok dolgot megmagyaráz, ami eddig művészettörténeti szempontból megmagyarázhatatlannak, vagy legalább is nehezen érthetőnek látszott.

Tagadhatatlan ugyanis, hogy a magyar szent korona felső részének képei is a bizánci művészet hatása alatt készültek. De hol volt nagyobb a bizánci művészet hatása — kérdezi Karacsónyi — mint Ravennában? Vagy nem itt lakott 755-ig a görög császár exarchája, nem itt látható-e a bizánci építésmód egyik legjelesebb műve a San Vitale-templomban?

Végül pedig így fejezi be nagyszerű cikkét a kiváló történettudós: A Rómából, a rendes székhelyről való számkivetés, a ravennai ideiglenes állapot magyarázza meg azt is, hogy Szent István koronáján a világi uralkodást mutató jelyény alig van. Nem volt idő, nem volt mód abban, hogy új művészi és királyi jelekkel ékített koronát készítsenek. Azért kellett tehát egy erekljetartóról a Krisztust apostolait közt ábrázoló zománcos képsorozatot egy arany abroncsra tenni és így kész let az Szent Istvánt a keresztény hit terjesztéséért különben is méltán megillette, a szentképes korona, a magyar nemzet drága kincse.

Ezek után Kerekes József állításával szemben igazán az ellenkezőjét kell valóban elfogadnunk, azt tudnivalik, hogy a magyar szent koronát *tényleg* II. Szilveszter pápa küldte Szent István első királyunknak s ezt mint

* A Waic névnek minden habozás nélküli, biztos említése egyúttal a legvilágosabb cáfolata Kerekes azon állításának, hogy a Vajk nevet összezavarták Szt. Adalbertnek Vojteck hangzású cseh nevével. De nem is volt semmi ok arra, hogy összezavarják.

történeti pozitívumot kell tanítanunk az iskolában éppen úgy, mint egyebütt is.

Szükségesnek vélem, hogy a szerző úrnak becses figyelmét még néhány megjegyzésre hívjam fel, melyek, ha nem is tevesek, ámde éppen azért, mert csak úgy közbevetőleg vannak odatéve, alkalmat adhatnak teves elfogásra.

Igy például többször előfordul műveben (46. l. Szent István megkeresztelése, 49. l. magyar címer, 67. l. Apostoli király, a szent korona küldése) ez a kifejezés: csak a *hagyomány tartja*. Nemde, könnyen azt lehetne valaki, hogy a hagyomány csak igen ingadozó, kétes történelmi kútfő? Pedig ez nem áll, mert nem egy történelmi igazságot csak a hagyomány őrzött meg az utókor számára s csak később keletkeztek róluk írott dokumentumok.

A 65. lapon az állatok, növények és ásványok közti különbségről szólván, nagyon helyesen jegyzi meg, hogy a régi latin meghatározás Animalia: crescunt, vivunt, sentiunt; vegetabilia: crescunt, vivunt; lapides: crescunt (az állatok: növekednek, élnek, érznek; a növények: növekednek és élnek; a kövek (ásványok) növekednek) hibás és helytelen, mert az állatok és növények növekedése, szaporodás, egészen más természetű, mint az ásványoké — egyszerű anyagfelhalmozódás. Annal bántóbb azonban, mikor néhány mondattal odább azt olvastuk, hogy némely növények (pl. a rovarevők) *éreznek*. Ezt nem szabad komolyan állítani, hiszen semmiféle növénynek, még a rovarevőknek sincs idegrendszere s így az ingerek olyan felfogásával, megérzéssel, közléssel sem bírhatnak, mint az állatok; ilyen értelemben sem a fa, sem semmiféle növény nem érez (l. Magócsy—Dietz S. közl. a Természettud. Közlöny 1891. dec. számában). Vagy talán azért állítja a szerző úr a rovarevő növényről, hogy érez, mert a rovarkok, legyeket, bogarakat stb. maga fogja, fogszerű rágókészülékével felaprítja s az így kisajtolt tápláléknedveket felszívja?

De hiszen ehhez nem kell érzék, csak Isten bölcsesség által arra rendelt mechanikus és chemikus szerkezet. A légytógó üveg is elfogja a legyeket a hűsvágó gép felaprítja a húst s bizony azért meg sem érez. Ugyisint például az emésztési folyamatot is be lehet mutatni mesterséges módon, de azért nem kell hozzá érzés az azt előidéző anyagoknál.

És viszont mikor azt mondja, hogy némely állatok (pl. az infuzóriumok) nem érznek, azt is meg kellett volna említeni, hogy ezek az állatok csupán egyetlen sejtből állanak s így érző szervekről nem lehet náluk szó. Mindazonáltal a sejtélet általános tünetei között a 4. helyen az *ingerlékenységet* is említi Apáthy L. hazai tudósunk, mely ingerlékenységnél fogva a protoplazma-csepp külső hatásokra, teljesen tudatlanul, idegrostok nélkül is *különleges változással* szokott felelni (pl. o. az egysejtű amoebára ecetsavat öntünk, azonnal behúzza állabáit.* S ez is érzés, ha figyelembe vesszük, hogy az egész állat maga is csak egyetlen protoplazma-csepp.)

Ezek azonban szintén nem elemi iskolába való distinkciók s éppen azért nyugodt lélekkel taníthatjuk a gyermekeket, hogy a növény és állat között egyike a legszembevetőbb különbségeknél az is, hogy az állat érez és a növény nem.

Ezekre óhajtottam a szerző úr becses figyelmét felhívni s tettem ezt azzal az ismételt kijelentéssel, hogy munkáját egyébként a legteljesebb elismerés illeti, kitűzött célját elérte s minden olvasója hálás lesz érte, hogy tanulmányainak gyümölcsét — habár nem mind új és ismeretlen — így rendszeresen összefoglalva adta ki, hogy mindnyájunk közkinccsévé legyen.

* L. Hudyma Emil: Az élet problémája.

Kartársak! Adakozzatok, gyűjtsetek az árvaházra és üdülőháza!

Az erkölcslalása a várek alkotó

A vallás egy bizonyosben egysérozások, ilyeneknek győződés:

És ha mellett is származhatott külső ismeri ésban nem tmezése telomra nézőerkölcs, arkölcsi meg

Vajjon vini egyháő egyházak hogy a sate, melegvallásérkőtását kíván megfosztat

Megengűjből azt amég is csaból kiküszaligha van kívánják az emberiméletesség

Volt-e ralom, hogy hatom sok a Dobó Sálavák. Dealigha egy meg a kál

Végtehogy egy a polgári állítását! működése azok hirtesen azortletét, illetjó uraim, egy tekinIgy a tört a hittan h nem egyénevelés le mint Fran más nevérvallás-erkö

Sokszor ellensége a pártfogoltolt oly a társai töresem tudn

Vegye lapjában "Aki akar, lelke rajta

A "Tanak a vál is megadt ket emele

Válasz egynémely támadásra.

Irta: Bertalan Vince.

V.

Az erkölcs állandó meghatározása és rendszerbe foglalása a vallásban található fel, amennyiben nem emberek alkotása.

A vallás is (egymagában is az erkölcs fogalmát bírja) egy bizonyos erkölcsi rendszernek oly összetétele, amelyben egységesen kifejezésre jutnak az erkölcsi meghatározások, mint változhatlanok és amelyeknek mint ilyeneknek forrásereőit abban találjuk, akiben meggyőződésszerűen és amiben hiszünk.

És ha már Dobó Sándor barátom szerint «egymás mellett is lehetnek», kétségtelen, hogy abból rossz nem származhatik, annak dacára, hogy az ő nézete szerint a kettő külön fogalom lévén az élet egymás nélkül is jól ismeri és ezer példányban bemutatja őket. Arra azonban nem terjedett ki figyelme, vajjon az emberek fegyelmzése tekintetéből melyik eredményesebb a társadalomra nézve az ő pusztá és változó erkölcs-e vagy az az erkölcs, amely *vallás* elnevezés alatt egy változatlan erkölcsi meghatározást és rendszert állapít meg!

Vajjon felfogása, meggyőződése megegyezik-e a kálvini egyház szellemével, azt tovább nem kutatom. Ha ő egyházának szabad szellemével össze tudja egyeztetni, hogy a saját egyházi érdekeit legközvetlenebb szeretettel, melegséggel ápoló és egyházának tana szerint való vallás-erkölcsös embereket nevelő iskolájának államosítását kívánva felekezetiének az iskolatartás jogától való megfosztását is kívánja, legyen úgy.

Megengedi azonban Dobó Sándor barátom, hogy újból azt állítsam, ha nyíltan nem is, de úgy hallgatagon még is csak elhiszi nekem, hogy ahol a hittant az iskolából kiküszöbölték, ott a vallás erkölcsös nevelésnek aligha van helye, mert akkor ugyan mire való jónak kívánják annyira a hittan helyett a polgári, más néven az emberi erkölcsstannak beillesztését és tanításának kötelezettségét.

Volt-e már ilyen emberi erkölcsstan a kezében? Sajnálom, hogy mikor kezemben volt, le nem másoltam. Mondhatom sok jó van benne, de az a sok jó az én egyházam, a Dobó Sándor barátom egyháza hittanában is befoglalják. De ami egyházaink tanában nem foglalták, az aligha egyeztethető össze a vallás-erkölcsös neveléssel meg a kálvini egyház szabad szelleme értelmében sem.

Végzetlenül szomorú jelenségnek tartom én azt, hogy egynémelyek annyira újnak tartják és kívánják a polgári az emberi erkölcsstannak az iskolába való beállítását! Mintha bizony a tanító iskolai és közéleti működése szoros kapcsolatban kezdettől fogva, ne állna azok hirdetésével, az abban való működésében természetesen azon korlátok között amelyek szellemét és érzületét, illetőleg tételes törvényeink védik meg. Azután jó uraim, nem veszik azt észre, hogy az *alkotmánytan* egy tekintélyes általánosságban polgári erkölcsstan! Így a történelem is. Az az erkölcsstan pedig amelyet a hittan helyett az iskolába rendszeresíteni óhajtanak, nem egyéb, mint a hitvallás erkölcsös szellemében való nevelés lehetlenné tevését célzó törekvés. Mert ott, mint Franciaországban is, a hittan helyett a polgári más néven az emberi erkölcsstant vezették be, ott a hitvallás-erkölcsös nevelésnek még a híre sincs meg.

Sokszor mondtam volt már, hogy nem vagyok ellensége az állami iskoláknak, de a Blósz János által pártfogolt és Dobó Sándor barátom által sem kifogásolt oly állami iskolának, amely Czabán Samu és elvtársai törekvéseinek felel meg, mint tömegismerő ember sem tudnék pártfogója lenni.

Vegye Dobó Sándor barátom a fentebbieket válaszul lapjában közzétett támadásaira, én is azt mondván: «Aki akar, az eddigiekből is megértett; aki nem akar, lelke rajta!»

A «Tanító» — o — betű jegyével takaródzó támadónak a választ a nevezett lap 44. számában részletesen is megadtam, amelyben e lap hasábjain a következőket emelem ki.

«—o— teljesen bele tudja magát élni abba a helyzetbe, hogy a tanítókat a főispán nevezze ki, mert a főispán éber szeme egy aránylag kisebb területen inkább tudja ellenőrizni a tanító társadalmi, politikai szereplését... Bocsánat, hogy oly mesterien nem tudtam körvonalozni azt, amit tulajdonképpen én nem akarok, de amit azzal színes játékot űzve igenis akar.

Az sem tetszik neki, hogy Szózatomban a többek között azt is írtam, hogy «az alkotandó szolgálati szabályzatba oly rendelkezések is foglalhatók, amelyek egyáltalán lehetlenné teszik az állami és erkölcsi jogrendbe ütköző alapelveket, eszméket hirdető és követő igazító tanítói existenciáknak a tanítói és társadalmi működését». És mert nem tetszik, azt kérdezi tőlem, nem-e látom az eseményeket, nem veszem-e észre, hogy a világ, a felfogás, ha lassan is, de változik; nem tudom-e, hogy lassan felnyílik az emberek szeme és évszázadok hazug eszméit a maguk valóságában ismerik meg? Kérem, mivel szerinte több mint valószínű, nem látok, nem tapasztalok, nem tudok az élet változatosságairól, fejlődéséről, de annyival többet ő, szíveskedjék javaslatba hozni, hogy az összes az állami és erkölcsi jogrendbe ütköző cselekmények elkövetése ellen, vagy elkövetőjük megbüntetése végett alkotott összes törvényeink hatályon kívül helyeztessenek, hogy szabad legyen a vásár az állami és az által támogatott erkölcsi jogrend ellen. Akkor azután jó keresetre fog szert tehetni —o— támadóm és sem ő, sem tanító társai nem fognak koplalni, legfeljebb mi szegények, mint én is, aki azzal a kijelentéssel, vagy kívánsággal, vagy nem tudom mivel gunyulódásra adtam tárgyat és alkalmat. Hogy —o— a tanítóktól nagyobb képzettséget nem kíván, mert az esetben «nagyobbak az igények, többek a kulturális kívánságok», mondhatom, pompásan beleillik az előbbi óhajtnak keretébe. És mivelhogy a mi kívánságaink, akik azt akarjuk, hogy a társadalmi tekintély emelése tekintetéből is még magasabb előképzettséggel bírjunk, hogy így jobb el-látásban is részesedjünk, —o— részéről nem teljesítésre óhajtandó kívánság lévén: arra is bátor volnék felkérni, lenne kegyes a Szövetségtanács elé azzal a javaslatlal járulni, amely szerint: «A tanítói igények csökkentése céljából hívja fel a Tanács a közoktatásügy kormányzatot, hogy a tanító képzettségét, illetőleg kiképzetésének anyagát és éveit fokozatosan redukálni méltóztassék. Ami annál kívánatosabb és indokoltabb, mivelhogy a régi tanítók között a sokkal kevesebb igények teljesítésével melegegedett oly elemek is voltak, akik a kaptafa mellől léptek a népiskola kathedrájára. És boldog lesz a haza! Zolára tehát kár volt hivatkozni! Mert arra és abból a tekintetből, hogy az elemi iskolai tanítónak és az egyetemi tanárnak voltaképpen egyenlő képesítésre volna szüksége, *bátran én hivatkozhattam volna!* Barátom! az ön álláspontja és érvelése fölött mily magasan áll a munkásság, amely *jokozottabb értelmi kiművelés után vágyik*, hogy munkási-gényei értékelésének megfelelően honoráltassanak!

Hogy kezdünk nagykorúak lenni, az igen öröndetes tény, amelynek elősegítésében én is kivettem részemet. De hogy nem akarnának rajtunk segíteni, azt nagy általánosságban nem fogadhatom el. Mert igenis vannak, nem kis számban, tényezők, akik igenis akarnak rajtunk segíteni, ámde ezek megvannak köve, mert a hadügyi budget előbbrevaló nekik, mint a népkultura... és bizony mondom, sokszor kényszerűségből. Legyen meggyőződve róla, hogy az a kath. érzelmeiről és gondolkozásáról eléggé ismert és ép azért folytonos támadásokkal ostromolt és valmi sokszor gonosz becsmérlésben részesülő Zichy János gróf, ha pusztán akaratán függ, teljes mérvben teljesítette volna a tanítók kívánságait. De nem tehetette és mert nem tehetette távozott.

Tökéletesen igaz, hogy a nemzedék szellemi irányítása egy kicsit mégis csak a mi kezünkben van. Ne gondolja azonban azt, hogy elődeink sem iparkodtak volna a működésük határában álló nemzedéket olyképen irányítani, hogy ne valami nagyon törjék fejü-

ket a tanító urak fáradságát nemiképen elismerésben is részesíteni. Akárhány helyen megtörtént az, és megtörténik ma is, hogy mikor sokszor egy emberöltőt diéséretesen szolgáló tanító valamely anyagi elismerést kér egykori és ma már a közseg vezetőtényezőjét képező növénykeiktől, a diéséretet megkapja, de az anyagi elismerést vajmi ritkán. Bezzeg kérje a jegyző, megy az, mint a karikacsapás.

Különben is, hogy a tanító megbecsülése mennyire függ a társadalom teljes átalakításától, arra nézve csattanós példát nyújt Franciaország, amely ma már tobzódik a szabadgondolkodás, az atheizmus és progresszív radikalista szociáldemokratizmus irányításában és hatalmában, a tanítói életet épenséggel nem akarja anyagilag is rózsássá tenni, jóllehet az irányítás és hatalom tényezői növendéküknek vallhatják magukat.

Bár én teljes eredményt, amennyiben teljes lehet, egyedül a tanítóképzés gyökeres megváltoztatásában találok, amely a tanítót előképzettség tekintetében is oly magasra emelje, mint azt az osztályt, amelybe való belépés a középiskola teljes és az egyetem megfelelő részben való elvégzés feltételéhez van kötve. Igaz, hogy ez egyelőre a férfitanítók számát tisztesappantja, de észre fog kapni a közoktatásügyi kormányzat, mert az fogja legjobban bizonyítani, hogy a tanítóság e tekintetben is magasabb értelmiségi színvonalra törekedik jutni, amelynek becsületes ellátásától már azután ki nem terhet, mint most, meg azon esetre sem, ha a hadsereg nagyobb mérvű ellátásának szükségét veti is oda az akkori hadügyminiszter.

Ezekből a tanítókiből azután nem igen lesznek kaphatók és eltántoríthatók azok által, akik hangzatos ígéretekkel tanokat hirdetnek, amelyek teljes valóságban sohasem állják meg helyüket. És nem igen fognak kiválni olyan tanítók, akik mint, most az én nézetem szerint inkább az anyagi ellátásban való elégtelenség miatt, mint meggyőződésből amazoktól bősziúve oly társadalmi fellátásra törekednek, mit ha el is érnek, keservesen csalódnak. De hát majd úgymond: a világ forgása változandó, a család pedig annak hűséges társa.

A mai állapot gyökeres megváltoztatására a legelső és legfontosabb feltételnek az általános, titkos választójogot tartja.

Nos, engedtessek meg tiszteletteljesen értesíteni — o — és a többi támadót, hogy én e tekintetben a *legszebb alapon állok* e hazában, amint azt az *Esztergom* című lap 1912. évi 28, 29, 30. számaiban széles indokolással közzétettem. Én természetesen előzőleg ugyan nem ismertem az idevonatkozó olaszországi törvényjavaslatot, de tudom, hogy az mint törvény majdnem teljesen azonos az általam felsorolt kívánságokkal. Sőt az analfabéták részére az arképes lappal való szavazást is joggyakorlattá emeli, mint én is annak beállítását javasolom. Ezen az alapon a választás az ősszel megtörtént. Az új törvényhozás is a régebbi kormánytöbbséggel került ki. Már most az a kérdés vetődik fel, vajjon az általános egyenlősített titkos szavazással megválasztott szabadkőműves irányzatú és hatalmú olasz kormány jobb érzékkel viseltetik-e majd az ottani tanítók ellátásának javítása érdekében, mint a volt kormányzat. Pedig hát Franciaországon kívül már korábban Olaszországban is nem csak az úgynevezett papi vagyont szekularizálták, hanem az úgynevezett propaganda fidei világalapítványokat is, amikből bőven jutott a hadseregnek, de annál kevesebb a tanítóknak.

Azt én sohasem állítottam, annál kevésbé hittem, hogy az iskolák államosítása a vallástalansággal egyenlő volna, de állítom és hiszem azt, hogy minden esetben egyenlő, ha azokban a hittan tanítása ki van kűszöbölve és a nevelés irányzatából a váltásérkölcösség hiányzik.

Ami pedig az elemi népiskolának nyolcosztályúvá való fejlesztését illeti, arra nézve én nem jámbor óhaj-tással éltem, hanem egyenesen javaslattal. Mert tetszik tudni, ez a kérdés nagyon is megérett arra, hogy azzal a tanítóság a közoktatásügyi kormányzattal bővebben

foglalkozzék, minthogy már a kath. tanítóság régebb idő óta foglalkozik, legutóbb pedig Kórody, a pécsi kath. tanítóképző intézet tanára hozta terjedelmes javaslatával az idei közgyűlésen felszínre és pedig a középiskolai reformmal kapcsolatban!

Mert az az egy bizonyos, hogy a vasárnap, mas néven ismétlői iskolai intézmény úgy ahogy a multban fennállott és amint azt a gazdasági szakoktatással javítani akarták, a szó szoros értelmében véve: csődöt mondott. Már pedig, ha az értelmi kiképzés színvonalának emelése immár elengedhetlen kellekévé vált az iparos osztálynak, mennyivel szükségesebb az a termelőnek, a termelőosztálynak, amely az eke szarva mellett működik közre a nemzeti közgazdaság előbbrevitele érdekében.

Ezzel a Tanító — o — betű alá rejtőző támadójával végeztem.

Harmadik támadóm Magyar Lajos, a derecskei tanító, aki a nevezett lap m. é. 41. számában felvetett abbeli kérdésemre, vajjon lehet-e, szabad-e nekem kath. tanítónak, az iskolákat illetőleg kath. meggyőződésemet követni, azt állítja rólam, hogy bizonyos fogalmakkal nem vagyok tisztában, de hogy melyek azok a fogalmak, azt nem mondja meg.

Beállítja azonban következő nagy mondásokat: «A vallás és a pap két különböző fogalom». «A papság ma szívesen azonosítja magát az egyházzal, de ezt tanítónak elfogadni nem szabad». (L. Tanító 43. sz.)

Nos, hogy mekkora fogalomzavarban vagyok, teljes tisztelettel azonosítom magamat Magyar Lajos barátommal és kijelentem, hogy az iskola és tanító két különböző fogalom és a tanítóság ma szívesen azonosítja magát az állammal, de ezt a papnak elfogadni nem szabad. Amiből kitetszik, hogy valamint a vallás és a pap között, azonképen az iskola és tanító között semmi néven nevezendő vonatkozás nincs és hogy ma a tanító is szívesen azonosítja magát az állammal, de nem az iskoláért, hanem anyagi érdekeiért, mert hát szekularizációtól fél.

Azután csupa kedvességgel és ildomossággal azt kérdezi tőlem: be tudnám-e bizonyítani, hogy a túlvilági boldogság elnyerésével vagy el nem nyerésével, mily összefüggésben van az egyházak vagyona? Vajjon mivel tudnám igazolni «Petőfi Sándornak ellenére, hogy dúsgazdag katolikus egyházból aránylag többen jutnak a lényes mennyországba, mint a szegény zsidó egyházból»? Kívánsi továbbá arra, vajjon micsoda érveket tudnék felhozni amellet, hogy országos szükséglet, hogy a papoknak horribilis jövedelmeik legyenek?

Sok mindent látott, úgymond, de azt nem: hogy az egerek tanácskoztak volna abból a célból, hogy a macska mit eszik. Ha a papok feje nem fáj a tanítók megelhetéséért, akkor a tanítók feje se fájjon, hogy mitől hizzanak a papok mázsára.

Hát elsőben is Mészáros Lajos barátom jegyezze meg jól, hogy én semmi néven nevezendő vallást feszegető kérdést avagy tételt nem vettem a közvélemény elé, mint azt ön velem szemben teszi, aki eléggé tapintatlan arra, hogy mivel nemcsak a katolikus iskolák, de egyáltalán minden hitvallás-erkölcsös iskolák jogait védeve azoknak fenntartása érdekében munkálkodom azért, mivel azon védelemben a magyar katolicizmus, a magyar katolikus hívők összeségének közösségéből kifolyólag törvénnyel védett álláspontjára helyezkedem, nemcsak azzal akarja velem a maga igazát bizonyítani, ami a kérdés lényegéhez egyáltalán nem tartozik, hanem azzal is megvádol, hogy én vallási nézeteimet másra oktrojálni akarom és a papság érdekeit a vallással összekuszálom. Am én azért megadhatnám a feleletet a bibliából idézve, de mert hát én úgynevezett a papi vagyont nem a papok vagyonának, hanem a katolikus hívők, gyűjtő fogalmában a katolikus egyház vagyonának tartom tudja meg Mészáros Lajos barátom, annak a védelme teljesen elesik annak a bizonyításától, amit velem másképp bizonyítani akarna. És pedig annál is inkább, mert hát azt is méltóztassék tudomásul venni, hogy az önök által oly, gyűlölt papi osztály küldetésénél és ren-

deltetésénél egyetemmel való életteliséggel, ha az azzal az osztályokkal zetségük a miénk, szolgálhatna képen oly tudni, mi egyházakhoz zöve, ha a sagok gyűjesítését a várhatjuk.

A szerző a mult é amely r A törvény gyermek zására földre k mulatság zék, az tudja m terjedhe anélküli elzárassa.

Vak e zunk, ha vagy egy ritkán h hólgyekr Scheid k világtala segít a jelenleg nemzetg hogy ba csak a g val fog

Az ar tholikus Federati közgyűl gyűlése. jelent és tőségű H mészetes emlékez ismeri a példaul letes ku hibája v

A gyű ban azt katolik többivel követelr ezt a ki n áit fe amelyet sáért fo béré.

deltetésénél fogva azonképen tanítói osztály, még pedig egyetemes tanítói osztály az állam a társadalom, a család életében mint a tanítói osztály, mégis azzal a különbséggel, hogy egyiknek működési tere inkább a templom az azzal kapcsolatban álló hitélet. Tagjai ugyanazon osztályokból kerülnek ki, amelyekből a tanítók. Képzettségük tagadhatlanul mélyebb és befejezettebb, mint a miénk, amiért is nekem mint tanítónak mentségül szolgálhat az, hogy én a jövő tanító nemzedéket azonképen oly magasan álló philosophiai szintjén szeretném tudni, mint aminőn a katolikus egyház és a protestáns egyházak papjai vannak, szentül meg lévén arról győződve, hogy az maga után fogja vonni mindazon kívánságok gyors egymásután való teljesítését, amiknek teljesítését a mai körülmények miatt biztató reménnyel sem várhatjuk.

(Folytatása kö. etkezi.)

SZEMLE.

A serdülő gyermek védelme. Az angol parlament a múlt év őszén rendkívül erélyes törvényt hozott, amely megérdemli, hogy nálunk is megismerjék. A törvény egyik szakasza így szól: Ha valaki egy gyermeket vagy serdülő személyt, akinek gondozására mint apa, anya vagy gyám hivatott, külföldre küld vagy odamenni enged, hogy ott színpadi mulatságokon vagy előadásokon pénzért segédkezék, az — hacsak a hatósági engedélyt fel nem tudja mutatni — 100 fontig vagy három hónapig terjedhető, kényszermunkával súlyosbíttott, vagy anélküli fogházzal, vagy úgy pénzbüntetéssel, mint elzárással büntetendő.

Vak egyetemi hallgató. Ma már nem csodálkozunk, ha azt halljuk, hogy vak fiúk középiskolai vagy egyetemi tanulmányokat vezetnek. De vajmi ritkán hallunk felsőbb tanulmányokat végző vak hölgyekről. Németországban legalább Hilda Mittelstein Scheid kisasszony az első, aki születésétől kezdve világtalan és mégis szép sikerrel tette le az érettségit a brémai reál gimnáziumban. A kisasszony jelenleg tizenkilenc éves és a göttingai egyetemen nemzetgazdaságtani tanulmányokat végez. Érdekes, hogy bátyja szintén születésétől fogva vak s ugyancsak a göttingai egyetemen tanul, ahol matematikával foglalkozik.

Az angol katolikus tanítók nagygyűlése. A katolikus tanítók szövetsége, a *Catholic Teacher's Federation* a napokban tartotta meg Leeds-ben évi közgyűlését, mely az angol katolikus tanítók nagygyűlése. A gyűlésen a tanítóság nagy számban megjelent és a beszámolókon kívül sok gyakorlati jelentőségű kérdést vitattak meg. Az angol lapok, természetesen a protestáns lapok is, részletesen megemlékeztek a gyűlésről, mert az angol nép nem ismeri azt az elfogultságot és rosszakaratot, amit például a magyaroknál tapasztalhatunk, ha becsületes kulturmunkáról van szó, amelynek csak egy hibája van: hívó emberek végzik.

A gyűlésen Leeds püspöke elnökölt. Megnyitójában azt fejtegette, hogy az angol nemzetnek a katolikus tanítót egyenlő sorba kell helyeznie a többivel. Örül, hogy a tanítóság küzd ezért a jogos követelményért s reméli, hogy a jövő valóra váltja ezt a kívánságot. Majd a tanítóság szociális problémáit fejtegeti s jogosnak találja azt a küzdelmet, amelyet jobb fizetés és kedvezőbb helyzet kivívásáért folytatnak, mert aki dolgozik, az megérdemli béréit.

A gyűlés a közoktatásügyi miniszterhez felterjesztendő javaslatot fogadott el, melyben tiltakozik az ellen, hogy a felekezeti iskolát mint a nemzeti iskola «ideiglenes kiegészítő részét» fogja fel.

Bárá Hornig Károly bíboros-püspök legutóbbi körlevelében a következő rendelkezéseket tette: «Több helyütt szokásba jött hétköznapokon a szentmisének oly késői időben való mondása, hogy az orgonakiséretet végző kántortanítók sokszor csak 9 óra felé juthatnak el iskoláikba. Mivel az amúgy is rövidre szabott szorgalmi idő ezáltal nem lényegtelen veszteséget szenved s mivel ily módon az iskolai rendtartás is felette megnehezítették: szigorúan meghagyom ezennel a ft. Plébános és h. Plébános uraknak, hogy ezután az iskolai tanítás előtt mondandó szentmiséket legkésőbb 1,8 órakor kezdjék meg úgy, hogy azok 8 órára befejeztetvén, a kántortanítók tanítói kötelességük pontos időben való megkezdésében akadályozva ne legyenek.

Ugyancsak az iskolai ügy javára elrendelem azt is, hogy a temetések mindenkor az előadások után történjenek.

A ft. kerületi Esperes-tanfelügyelő urakat felhívom, hogy e rendeletombetartására, mely sokszor felmerült panaszt és izetlenséget fog megszüntetni, éber figyelemmel őrködjének.»

«Az 1913. évi november hó 7-én tartott püspök-kari értekezleten fölmerült azon kérdés, vajjon kötelesek-e a katolikus tanítói körök (egyesületek) a gyűléseikről fölvevett jegyzőkönyveket a kir. tanfelügyelőknek bemutatni.

A nm. püspöki kar erre vonatkozólag kimondotta, hogy «ilyen kötelezettséget nem ismer s a kir. tanfelügyelők ily irányú követelését jogtalanak tartja.»

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Blaskó Mária sikerei a színpadon. Lapunk munkatársának, aki a katolikus szépirodalomnak is egyik legbuzgóbb munkása, Blaskó Máriának az elmúlt napokban nagy sikerei voltak. A budapesti Kath. Legényegyesületben «A mesekirály nevenapja» című darabját adták elő nagy tetszés mellett, a kispesti tisztviselei kongregációban pedig Urbányi Józsefné rendezésében az «Angyalszivek karácsonya» című darabja váltott ki igaz, őszinte, meleg elismerést. Annál is nagyobb az örömünk kartársnők sikerei felett, mert írói termékenysége dacára nem szűk neki a katolikus sajtó terrénuma. Szóval nem kameleon katolikus szépiró, hanem igaz-igaz az.

Emléklapok. Az iskolai ünnepségek helyes és méltó rendezése sok gondot okoz különösen fiatalabb kartársainknak. Azért igen nagy szolgálatot tesznek ezen «Emléklapok», melyben alkalmi költeményeken kívül ünnepi beszéd is van. Bérmentes küldéssel 25 fillér (esetleg bélyegben). Kapható: Urbányi Józsefnél, Kispeszt, Fő-u. 29.

Legközelebb megjelen Willmann Ottónak világhírű pedagógiai műve: A didaktika, mint a műveltség elmélete. Pedagógiai irodalmunkban rendszeres elméleti összefoglaló mű egyáltalán nincsen. E hiányt pótolja majd Willmann klasszikus műve. Akik kételkednek a tudományos pedagógia lehetőségében, azok Willmann könyvéből könnyen meggyőződhetők álláspontjuk ellenkezőjéről. Nála a didaktika a műveltség tudománya. Állandóan kidomborítja a nevelés kérdéseinek szociális vonatkozásait s beleviszi a tudományos pedagógia módszerébe a törté-

nefi élet, Willmann műve tudományos vizsgálódással jól megalapozott, minden ízében öntudatosított s szilárd keresztény szellemet lehel. A jogosult modern törekvéseket a multnak igazolt elemeivel szerves egységbe fűzi. A didaktika a keresztény világnézet modern műveltség- és oktatáselméleté. A két kötet bolti ára 75 korona.

Akik már most megrendelik, azoknak a két kötet megjelenésük után 12 korona utánvétellel küldi meg a Szent-István-Társulat. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.).

HIREK.

Az Országos Katolikus Tanügyi Tanács a jövő évben első ülését március hó 10-én, ugyanaznap délutánján tartja, amikor a *Szent-István-Társulat* délelőtt rendes évi közgyűlését fogja megtartani.

Az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület szöveget intézett a katolikus iskola, a keresztény nevelés védelme érdekében a társadalomhoz, hogy gátat vessen a radikalizmus elé, mely vandalisztikusan akar lerombolni mindent, ami régi, míg újat építeni nem képesek. E munkához segédkezet nyújtottak ismét a következők: Papp Antal püspök (Ungvár) 100 K, Fehér Gyula prelátnok-kanonok (Esztergom) 100 K, Prinz Fidél ig. tanító (Ujrad) 8 K, esztergomi főkapitány 30 K, Schweitzer József kanonok (Kaloosa) 10 K, gróf Mailáth Géza (Gárdony) 50 K, Bán Sándor (Budapest) 4 K, dr. Boromisza Tibor püspök (Szamar) 50 K, Hehelein Károly fotanító (Szatmárnémeti) 40 K, dr. Dunay Alajos (Békésszentandrás) 4 K, Hévey Gyula (Budapest) 1 K, báró Horng Károly biboros (Veszprém) 50 K, Czeizl Gábor (Nyitra) 10 K, Péller Pál kanonok (Veszprém) 100 K, gróf Széchenyi Bertalan (Felsőseged) 10 K, dr. Zimmermann Ignác (Szepeshely) 3 K, dr. Kereszty Viktor (Pozsony) 2 K, dr. Udránszky László jogtanár (Nagyvárad) 1 K, Grossmann Antal (Budapest) 4 K, Gerely József (Budapest) 5 K, Hivatal József (Budapest) 1 K, báró Jeszenák Gábor (Pozsony) 5 K, gróf Sigray Antal (Ivánc) 50 K, Ábel Janka polg. isk. tan. (Fogarás) 2 K, dr. Kramp János kanonok (Temesvár) 50 K, Ridácsik Imre prep.-kanonok (Eger) 25 K, Znamenák István kanonok (Nagyszombat) 12 K, Urbányi C. József (Kispest) 5 K, gróf Mailáth József (Perbenyik) 10 K, dr. Andor György (Budapest) 10 K, Lörincz Gyula (Szentgotthard) 2 K, dr. báró Gerliczy Félix főrendiházi tag (Budapest) 25 K. A további adományokat is halasan fogadja az Orsz. Katolikus Magyar Iskolaegyesület központi irodája (Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-u. 28.).

Tanonközvetítés. A kereskedelemügyi miniszter és a székesfőváros által fenntartott Budapesti ipari és kereskedelmi munkaközvetítő intézet (Budapest, VIII., József-u. 33.) a mult évben 30 fővárosi és 975 vidéki fiut helyezett el tanoncúl s ezek közül 204 került a budapesti mesterekhez és kereskedőkhöz, 801 pedig a vidékiekhez. Az idén előreláthatólag szintén jelentékeny számban fognak jelentkezni az ipari vagy kereskedelmi pályára ajánlkozók. A mesterek és kereskedők tehát, kiknek inasra volna szükségük s hajlandók azt az ellátás, ruházás és a tanoncvizonyból kifolyó költségek vállalása mellett 4 esztendőre szerződteetni, tudassák ebbeli szándé-

ukat egy levelező-lapon az intézettel. A szülők azonban megkivánják, hogy az illető a tanoncszerződésben vállalandó kötelezettségeit rendesen teljesítse, a tanonctartásra vonatkozó törvényes rendelkezéseket lekiismeretesen megtartsa s a hozzáközvetített fiut jóbanásmódban részesítse.

Mindezt különben maga az intézet is ellenőrizni fogja. Együttal kéri az intézet a vidéki népiskolák tanítóit is, világosítsák fel a szegényebb sorsú végzett növendékeik szülőit, hogy az ipari és kereskedelmi pályán sokkal jobb sorsot biztosíthatnak a gyermekeknek, mint aminőt a cselédkérdéssel és nap-szamoskodással elérhetnek, és azokat, akik vállalkoznának az inaskodásra, jelentsék be az intézetnek. De figyelemmel kell lenniük arra is, hogy csak oly fiut fogadnak fel tanoncúl, aki már betöltötte életének 12-ik évét — ép, egészséges és elég erős — testi, szellemi vagy erkölcsi fogyatkozásban nem szenved, amellet szöfogadó és fegyelmzett és teljesen megnyugszik abban, hogy meg kell válnia a szülei háztól.

Tanító megyebizottsági tag. Zemplénmegye náfalvai választókerületében Berezny János kir. járásbíró elhalálásával megüresedett megyebizottsági tagsági helyre folyó hó 15-én megejtett választáson Klonfor Alajos kir. albiroval szemben 148 szótöbbséggel Spenik Sándor petróci gk. tanítót választották meg.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

R. B. A beosztás helyes. Előléptetése a III. f. oszt. 2-ik fokozatába 1913. év nov. 1-től a törvény értelmében esedékes. Az elintéztést megsürgetem. — **F. E.** Az iskolaszék elnöke hivatalból jelenti előléptetésre való jogosultságát a közigazgatási bizottság útján a miniszterumnak. 1913. év dec. 1-től a III. f. oszt. 1-ső fok. 1800 kor. illeti meg. — **J. J. 1.** Az említett vállalatot nem ismerjük. 2. A fenntartó seperi az iskolaépület kéményeit. — **R. Gy. Vágbeszterce.** Igen. — **Felsőszentbenedek. Utód.** A kántorképesítési ügyében most keszűti a Tanügyi Tanács a javaslatot. — **Bihari.** Azt írják, hogy két ügynökféle beállított a lakásokra és a Jókai-szoborra adományt kértek. Önök aláírtak 3-3 koronát nevük bejegyzésével. Igen ám, de az illetők ezt az aláírást a 180 koronás Jókai-fele könyvgyűjtemény előfizetésére értelmezték. Mit tegyünk, hogy a következő nyektől szabaduljanak? Az esetet adják át a bíróságnak. — **V. J.** Tajékozódunk és az értesülésekről választ adunk. — **B. F.** Ha szokásban volt, ne változtasson az eljárás. Az iskola számadásait a gondnok kezeli, ő készíti elő a hitközségi iskolaadó kivetéséhez is a szükséges kimutatásokat. Méltányos, hogy az iskolaszék jegyzője támogassa a gondnokot egyes teendőiben, ha azt a hitközségi iskola érdeke kívánja. — **E. P.** Oklevélt kérje vissza a tanfelügyelőség útján, azért jó hitelesített másolatot használni. Megsürgetjük. — **B. M. 1.** Ha az egyes évf. általános osztályzatát is beírják, ezzel tökéletesebb lesz a végbizonyítvány. Lehet. 2. Az adott esetben aláírják: az igazgató, az igazgatótanító és az osztálytanító. 3. Szintén azok írják alá — **G. A.** más-községbe eltávozott iskolaköteles tanulók elbocsátó levélt az illető község előjáróságához kell továbbítani, nem az illető gazdához, akéhez a tanuló elszegődött. Tehát előjáróság előjárósággal intézi az ügyet. Az iskolai hatóság felelőssége a rendeletek értelmében addig terjed, hogy a községi előjáróságához átteszi a kimutatást. — **F. R. Bajcs.** Csak a fenntartó hatóság és a tanító kölcsönös megegyezésével. Erről az 1907. évi XXVII. t.-c. 9. §-a intézkedik. A Rendtársi szabályzatban, vagy az Utmutatóban olvasható a törvény teljes szövege. sőt a hozzá kiadott utasítás is.

PÁ

A nmélt.
lezőnek
oktatási i
neve

A lapot
Csaki

Ratkóc
kántortan
Javadalom
mellékhe
gélyből a
osztatlan
gezni. A
véiben. K
Maniga.

Kőhidg
tanítói al
fizetés és
helyettesít

A kis
állásra új
föltételek
Szükség e
töltve. Pá

Ótúrán
vezés foly
töltendő.
Lakás egy
dezés al
jövedelem
magyar,
vallásosan
kolaszékre
Pósta hely
esperes-p

Litva
tónói áll
készpénz
István isk

Nyitra
számban

Felsőd
tót keres
rozs 171
és megfel
Megfelelő
Kérvényel
zsonynád

Heves
tése: jó
mányokat

A do
elhalalozá

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **köte-**
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL :
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE :
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes sza-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közöltnének, melyek-
nek díja **előre** lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Pótlásokat számonként 30 fillér ellenében teljesítünk. Csakis azt a pályázatot közöljük, melyért a pénzt péntek délig megkapjuk.

Esztergomi érseki megye.

Ratkócz (Nyitra m.) leányegyháznál megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdettünk *febr. 9-ig*. Javadalom, természetben kétszobás lakás és a szülőségek mellékhelyiségek. Fizetése helyi forrásokból és államsegélyből az 1913. XVI. t.-c.-nek megfelel. Kötelességek: osztatlan iskolát vezetni és kántori teendőket tótul végezni. A kántori jövedelem nincs beleszámítva a díjlevélben. Kérvények alulírottához küldendők. *Szende* pléb. Maniga. 166 1—1

Kőhidgyarmaton a róm. kath. elemi népiskolánál egy tanítói állásra *febr. 8-ig* pályázatot hirdettünk. Törvényes fizetés és 70 kor. lakbérpótlék. Kántort szükség esetén helyettesíteni. *Iskolaszék.* 188 1—1

A **kisgyarmati** (Hont m.) róm. kath. kántortanítói állásra újpal pályázatot hirdettünk. Az állás javadalma s föltételek részletezve e lap múlt év 51-ik számában. Szükség esetén az állás ideiglenes alkalmazással isz be-
töltve. Pályázat *febr. 5-én* d. e. *Róm. kath. iskolaszék.* 182 1—1

Óturán (Nyitra m.) róm. kath. népiskolánál kine-
vezés folytán megüresedett tanítói állomás azonnal be-
töltendő. Fizetése államilag törvény szerint rendezve.
Lakás egy butorozott szoba. fűtéssel, lakbér pótlás ren-
dezés alatt. Temetések után és ha zenében jártas mellék-
jövedelem. Gazdasági ismétlő után 50 kor. Tannyelv
magyar, tót nyelv szükséges. Kötelessége egy osztályt
vallásosan nevelni. Folyamodványok *febr. 7-ig* az is-
kolaszékre beadandók. Láng Rudolf esperes-plébános.
Pósta helyben, vasúti állomás Vágújhely. *Láng Rudolf*
esperes-pléb. 176 1—1

Litva (Hont m.) róm. kath. elemi népiskolánál tanítónői állásra pályázatot hirdettünk *febr. 8-ig*. Törvényes késpézn fizetés és lakás. Tót nyelv szükséges. *Berényi István* iskolaszéki elnök. 239 1—1

Nyitrapásztói róm. kath. kántortanítói állásra a 2-ik számban hirdetett pályázatot *febr. 16-ig* meghosszabbítatik. 237 1—1

Felsődombóra róm. kath. leányegyházhoz kántortanítót keresünk. Javadalma: községtől 600 kor. 28 1/2 mérő rozs 171 kor., egyéb 110 kor. a jav. jegyzőkönyv szerint és megfelelő államsegély, valóságban azonban jóval több. Megfelelő lakás. Az iskola osztatlan. Választás *febr. 19*. Kérvények *Bokor Ernő* plébánoshoz Nahácsra u. p. Pozsonyánadás küldendők. 191 1—2

Egri érseki megye.

Hevescsányra róm. kath. segédkantort keresek. Fize-
tése: jó ellátás, havi 25 kor. és 10 kor. mellékes. Ok-
mányokat kérek. *Petróczy József.* 161 2—2

A **domoszlói** róm. kath. felekezeti népiskolánál elhalálozás folytán megüresedett IV-ik és esetleges elő-

léptetés folytán megüresedő I. tanítói állásra ezennel pá-
lyázatot hirdetek. Fizetése: a törvényben előirt szabály-
szerű javadalom. Pályázati kérvényekhez csatolandók:
oklevél, keresztlevél, illetőségi és esetleges működési
bizonyítvány, melyek *febr. hó 11-ig* nyújtandók be alul-
írott iskolaszéki elnöknel. A választás *febr. 12 én* d. e.
10 órakor fog megtartatni. Kántori teendőkben jártasok
és személyesen megjelenők előnyben részesülnek. *Do-*
moszló (Heves m.) Dobos István plébános, iskolaszéki
elnök. 171 1—2

Fegyverneki (Szolnok m.) róm. kath. iskolánál az
ujjonnan szervezett VII. tanítói állásra *febr. 9. déli-10 órai*
határidővel pályázatot hirdetek. Fizetése az 1913. XVI.
t.-c. szerint államsegéllyel. Lakás 3 szoba, konyha, kamra,
istálló, mely törvényes lakbér fizetésével az iskolaszék
által bármikor megváltható. Állás azonnal elfoglalandó.
Szabó János administrator iskolaszéki elnök. 181 1—1

Jóhangú, szolid, fiatal segédkantort keresek azonnali
belépésre, fizetése havi 35 kor., teljes ellátás, külön szoba
harmoniummal, mosás és ágyneműn kívül. Kezdek is pá-
lyázhatnak. *Csima István* Torókszentmiklós. 187 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Körmöczbánya városnál templomi-zenészi (énekes) ál-
lás levén üresedésben, arra pályázatot hirdetek. A temp-
lomzenész (énekes) javadalmazása: évi 1000 kor. fizetés,
mely négy-négy évenként 100-100 koronával 1400 koro-
nára emelkedik, továbbá évi 250 kor. lakáspénz és 12
ükröbméter kemény tüzfajárandóság. A kérvények *márc.*
hó 31-ének déli 12 órájáig nálam benyújtandók. A temp-
lomzenész (énekes) egyelőre ideiglenes minőségben és
egy évi próbaidőre alkalmaztatik. A többi feltételeket
kivánatra a város polgármestere közli. *Polgármester*
184 1—1

Turócszucsányi róm. kath. iskolánál tanítónői állásra
pályázatot hirdettünk. Javadalma a hitközségtől 100 kor.,
a többi államsegély, kertilletmény fejében 40 korona,
lakása egy szép szoba, pitvar, fakamra. Kötelessége az
I—II. vagy III—VI. osztályt, esetleges összevonás esetén
mind a VI. osztályt, ismétlőiskolát, kézimunkát tanítani,
az iskolásokat a helyi szokás szerint a templomba és a
körmenetekre vezetni és rájuk felügyelni. Tót nyelv
szükséges. Kérvények *febr. 8-ig* intézendők *Uhrin János*
plébánoshoz. 235 1—1

Erdélyi egyházmegye.

Futásfalvi róm. kath. iskolaszék a megüresedett se-
gédkantortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma
kepecimen 200 kor. öt hold erdő évi vágásteret kertillet-
mény, kántori stóla 1/3 az 1913. évi XVI. t.-c. szerinti
államsegély, megfelelő lakás vagy 100 kor. Kötelességei:
1. Az iskolaszék által kijelölt osztályokat tanítani. 2. Se-
gédkantori teendők végzése. 3. A plébánost választan-
órában elfoglaltsága esetén helyettesíteni és a gyerme-
keket vasár és ünnepnapokon a templomba vezetni rá-
juk felügyelni. Próbára jövők előnyben részesülnek. Pá-

lyázati határidő *febr. 10. Simonfi József*, iskolaszéki elnök-piébános. 167 1—1

A magyarláposi (Szolnokdoboka m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazás: készpénzben 1200 kor., alapítványos misékből 64 kor. stóla 40 kor., kertületmény 20 kor., kereltmezett álamsegély 3 szoba, konyha, kamra és mellékhelyiségekből álló lakás. Kötelesség: az I—VI. vegyesosztály önálló vezetése s a kántori teendők pontos végzése. Pályázati határidő *febr. 15-ike*, mely napon a választás is tartatik. Közbeeső vasárnapokon kántori próba. Állás azonnal elfoglalandó. Pályázatok az iskolaszék címére küldendők 175 1—2

Győri püspök megye.

A haracsonyi róm. kath. osztálytanítói állásra törvényes fizetéssel pályázatot hirdetünk. Nőitanítók is pályázhatnak. határidő *febr. 8.* Állás azonnal elfoglalandó. *Iskolaszék.* 169 1—1

Hllmic (Moson m.) róm. kath. iskolájánál helyettes tanítói állásra pályázhatnak tanítónők is *febr. 8-ig.* Fizetés havi 80 kor., 4 m. fának a reá eső része, butorozott szoba. 178 1—1

Kalocsai érseki megye.

Helyettes tanítót keresek a **dunacsébi** (Bács megye) róm. kath. iskolához okt. hó 1-ig. Fizetés havi 100 kor. Az állás azonnal elfoglalandó. Az állást elnyerni öhajtó férfi vagy nő okl. tanítók azonnal jelentkezzenek *Jauch József* piébános Dunacsében. 194 1—2

Az **ujvidéki** róm. kath. iskolaszék egy férfitanítói állásra pályázatot hirdet az 1913. évi XVI. t. c. követelményeinek megfelelő javadalmazással. A megválasztott köteles azt az osztályt vezetni, melyet részére az iskolaszék kijelöl, azonkívül köteles az ujvidék-palánkai tanítói egyesület rendes tagja közé belépni. A kel. öleg felszerelt kérvények az ujvidéki róm. kath. iskolaszék címére nagys. *Kirschbaum Lajos* tb. kanonok, esp.-piébános urhoz Tit-re (Bács m.) küldendők. A megválasztott köteles állását elfoglalni. 164 1—1

Kassai egyházmegye.

Az **ujszomotori** (Zemplén m.) róm. kath. iskolánál kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek *febr. hó végéig* Fizetés törvényszerinti megfelelő lakással. Nők is pályázhatnak mivel férfi tanító híján az állás nőtanítóval fog betölteni. 172 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **szkacsányi** (Nyitra m.) róm. kath. II. tanítói állásra pályázat hirdettek. Pályázhatnak tanítók és tanítónők. Kötelessége II—III. osztály vezetése. Javadalmazás községtől 640 kor., a többi államssegélyből. Lakáspénz 240 kor. Választás *febr. 10. d. u. 2 órakor.* Kérvények *Bartacek Ferenc* iskolaszéki elnökhöz Szkacsány intézendők. 179 1—1

Pécsi egyházmegye.

A **szálkai** róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés az 1910-ben felvett díjlevél értelmében összesen 2176 kor. Ebből 1569 kor. tanítói, 329 kor. közös jövedelem, 277 kor. kántori járandóság. A hátrahagyott kényelmes lakás és 15 kat. hold föld és rét megemlítenők. Van törvényes államssegély. A kántori teendők németül és magyarul, az egyik tanterem magyarul végzendő. Pósta, távirada és vasútállomás fővonalon 1/2 óra kocsin, Szegzárd egy óra. A pályázatok jan. 26-ától számítva *10 nap alatt* beküldendők pontosan felszerelve az előírt mellékletekkel. Ez idő alatt és

a választás napján a kántori próbák megtehetőek. A választás napja a pályázókkal idejében közöltetik az esperesi megállapítás után Szálka (Tolna m.) *Róm. kath. Iskolaszék.* 192 1—1

Szepesi püspöki megye.

Kriva községben (Árva m.) megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra *febr. 17-ére* pályázat hirdettek. Törvényes járandóságok. Tót nyelv tudása szükséges. *Plébániahivatal.* 123 2—2

A **zázrivai** róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet az ujonnan szervezett **zázriva-rásztoky** (Árva m.) tanítónői (tanítói) állásra. Jövedelme a hiányoságtól 100 kor. 20 kor. kertületmény, a többi államssegéllyel kiegészítve. A tanterem fűtéséről a hívek gondoskodnak. Míg az új iskola felelül, a tanító köteles bérelt tanteremben tanítani és bérelt lakásban lakni. Tót nyelv ismerete szükséges. Felszerelt kérvények *febr. 8-ig* az iskolaszéknek küldendők. 165 1—1

Csorbai róm. kath. kántortanítói állásra *febr. 15-re* pályázat hirdettek. Államssegély 529 kor. Iskolaszéki elnök. Csorba, (Liptó m.) 174 1—1

A Népnevelő 1913. évi 45-ik számában közölt **rabcsicei** pályázat *febr. 28-ig* meghosszabbították. 189 1—1

A **nádasdi** (Liptószentmiklóstól félórányi gyaloglás) kath. kántortanítói állásra *febr. 15-ig* pályázat hirdettek. Törvényes fizetés. Pályázhatnak tanítónők is. Iskolaszéki elnök Nagybobróc (Liptó m.) 238 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A **peczöli** (Vas m.) róm. kath. 3 tanterős népiskolához helyettesítésre az év végéig okl. tanító, tanítónő tanítóképzőt végzett, vagy óvónő kerestetik. Kötelessége a III—IV. osztályt önállóan vezetni. Fizetése havi 80 kor., továbbá egy butorozott szoba és fűtés. Folyamodványok *Tancsics József* piébánoshoz küldendők. 173 1—2

Népnevelő 1. számában közölt **kismária-havas** pályázat *ápr. 1-ig* meghosszabbítva. *Iskolaszék.* 170 1—1

A **pusztamagyaródi** róm. kath. iskolánál lemondás folytán megüresedett II. tanítói állásra pályázat *február 10-re.* Javadalmazás 1913. évi törvényben biztosított fizetés, egy butorozott szoba. Pályázhatnak nőtanítók és hajadon nőtanítók. Kötelessége egyik kijelölt tanteremben és ismétlőiskolában a püspöki tanterv szerint tanítani, gyermekeket templomba kísérni, reájuk felügyelni, ha férfi, kántoriakban díjtanul segédkezni, ha nő, kézimunkát tanítani, ha kántorizál előny. Az állás azonnal elfoglalandó. Felszerelt kérvények piébánia Pusztaomgyoród (Zala m.) küldendők. 193 1—1

Radafalva (Vas m.) fiókközségben lemondás folytán megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme a díjlevél szerint 1042 kor. tanítói és 110 kor. kántori fizetés továbbá a törvényes államssegély. Kötelességek a díjlevélben. Választás *febr. 14-én* d. e. 10 órakor. Iskolaszéki elnökség Némethidegyut. 168 1—1

Lemondás folytán megüresedett **pákai** róm. kath. oszt. tanítói állásra *febr. 8-ig* pályázat hirdettek, mely napon választás is megejtetik. Javadalmazás 1913. XVI. t. c. értelmében. Kötelességei: egy osztályt önállóan vezetni, ismétlősöket tanítani, kántoriakban díjtanul segédkezni, gyermekeket előírt időben templomba kísérni, ott reájuk felügyelni. Állás febr. 15-én elfoglalandó. Vasútállomás negyedórányira Csömödér-Páka. Kellően felszerelt kér-

vények
küldend

Ozma
kántortan
szobás
□öl há
munkálv
rint. Ez
pótlék a
lessége:
den har
A közsé
és válas
állást fe
Zalahásh

A k
pályázat
nyelnek
konyha,
marhára
alatt ál
épülni.
megjelle
kérvény
István
nal elfo

Kocs
lájáh v
kereste
zetesen
Kérvény
állás az

A n
állams
Róm. k

Zsid
III. fér
hírdet.
szoba
2. § án
segédta
február
azonna

Kör
szántóc
üresede
február
dettetik
mányai
talnak»
meleg
helyiség
folytatá
tetve. A
járandó
1913. é
szíti k
járó 75
ből áll
szántóf
mérő
13-64 k
7. Stól
9. Szer
tályfa
ismétlő

vények plébános iskolaszéki elnök címére Páka (Zala m.) küldendők. 180 1—1

Ozmánbük (Zala m.) fiókközségben a róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalma: két-szobás lakás, konyha, kamra, faház, istálló, pajta. 300 □ öl házikert. 1500 □ öl szántóföld a községtől megmunkálva. hitközségtől 754 kor. Államsegély törvényszereint. Ezekon felül 1907: XXVI. t. c. értelmében szenélyi pótlék a hitközségtől 200 kor. Temetés à 1 kor. Kötelessége: ismétlősöket is tanítani, ünnepen litániát, minden harmadik ünnepen pedig szent misét orgonálni. A község tiszta katolikus magyar. Pályázati határidő és választás febr. 8. Személyes megjelenés szükséges. Az állást febr. 15-én kell elfoglalni. *Klaffl Mihály* plébános. Zalaháshágy. 183 1—1

A **kerkaszentkirályi** róm. kath. önálló tanítói állásra pályázat hirdették az 1913. évi XVI. t. c. követelményeinek megfelelő javadalmazással. Lakása: 2 szoba, konyha, kamra és sertéscs. Legeltetési jog 2 drb szarvasmarhára 4 drb sertésre. A II. tanítói állás szerzés alatt áll és a jövő tanévre két tantermes új iskola fog épülni. Pályázhatnak okleveles férfi tanítók. Személyes megjelenés előny. Kötelességei a díjlevélben. Felszerelt kérvények febr. 14-ig Kerkaszentmiklósról (Zala m.) *Gaál István* iskolaszéki elnökhöz küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 185 1—1

Váci egyházmegye.

Kocsér (Pest vm.) róm. kath. **Kálmán-féle** tanyai iskolájában a tanév végéig helyettes tanító (esetleg tanítónő) keresték a törvényes helyettesítési díjazás mellett. Fizetésen felül ingyen fűtőanyagot kap helyszínrre szállítva. Kérvények febr. 6-áig az iskolaszékhez küldendők. Az állás azonnal elfoglalandó. 177 1—1

A **nagykátai** (Pest m.) róm. kath. elemi iskolánál egy államsegélyes tanítói állásra pályázat hirdettek febr. 1-ig *Róm. kath. Iskolaszék.* 195 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Zsid (Zala m.) róm. kath. iskolaszék a megüresedett III. férfi tanítói állásra f. év május végéig pályázatot hirdet. Fizetése: május végéig 300 kor., egy butorozott szoba fűtés és takarítással. Az 1913. évi XVI. t. cikk 2. §-ának 3-ik bekezdése alapján oklevél nélküli, vagyis segéd tanítók is pályázhatnak. Kérvények iskolaszék címére febr. 8-ig küldendők. Megválasztott állását tartozik azonnal elfoglalni. 107 2—2

Kőröshegyen (Somogy m., vasuti állomásai Balatonszántód és Balatonföldvár) nyugdíjazás folytán, megüresedett róm. kath. kántortanítói állomás betöltésére febr. 23-án reggel 9 órakor kezdődőleg pályázat hirdettek. Személyes megjelenés kívántatik. Pályázók okmányait febr. 18-ig bezárólag, a «Plébániai hivatalnak» címmel küldjék. Javadalom: kettő padlós szoba, meleg konyha, kút az udvaron, mindennemű gazdasági helyiség egy földel alatt. Tágas kert az udvar északi folytatásában, melynek egy része szőlőtökével van beültetve. A javadalmi jegyzőkönyv szerint, a hitközségtől járandók becsértéke: 754 kor. 32 fillér, a többit az 1913. évi törvény fokozata szerint, az államsegély egészíti ki. Javadalmi jegyzőkönyv szerint a hitközségtől járó 754 kor. 32 fillérre becsült jövedelem következőkből áll: 1. Három parcellában 9.315 □ katasztr. hold szántóföld. 2. 1438 □ jóhozamú kaszáló rét. 3. 40 pozs. mérő pár rozsa. 4. 52 korona 80 fillér pörpénz. 5. 13-64 köbméter tűzifa. 6. Ismétlőiskoláért 50 korona. 7. Stóla 3.12. 8. Temetések után öt évi átlag 13.52. 9. Szentmisék után 6.20. 10. Ótemetőfü 12 K. 11. Osztályfa 6 K. Kötelezettségek: 6 osztályú mindennapi s ismétlőiskolában tanítani, mindennemű kántori funkció-

kat pontosan végezni és az egyházmegyei «Gondviselés» című nyugdíjintézetbe iratkozni, valamint az állást f. évi március 1-én elfoglalni. *Kőröshegyi plébániahivatal.* 103 2—2

Bucsuszentlászlói plébániához tartozó **kis-bucsai** (Zala megye) róm. kath. iskolához tanítói állásra pályázat hirdettek a törvényes fizetéssel s természetbeni lakással. Kötelességei díjlevél szerint. Választás febr. 15-én d. u. mikorra személyes megjelenés kéretik, de utiköltség nem adatik. A kérvények a bucsuszentlászlói plébániahivatalhoz küldendők. Iskolaszék. 236 1—1

A **gyepü-kajáni** iskolához helyettes kántortanító kerestetik három hónapra. Fizetése havi 80 kor. Kérvények febr. 5. Káptalanfára (Zala m.) küldendők. 190 1—1

Tanítók szives figyelmébe ajánljuk Szánkási János nyug. áll. isk. igazgatót, ki a kartársaknak ügyes-bajos dolgait szívesen elvégzi és 3 nap alatt értesítést küld. Lakása: Budapest, VIII., Rákóczi-út 71., I. em. 4. Válaszra bélyeg csatolandó.

Orgonahangok 910 énekkel ... 3—4 kor.
Egorgonavirágok 554 énekkel ... 2—3 «
Gyászmise offertorium ... 50 fill.
Temetőkönyv kántor- és népnek ... 1.30 kor.

Molnár József kántor Kunszentmiklós. 1878—3

MÁRCIUS 15.

1896—6

megünneplésére alkalmos iskolai és ifjúsági egyfelvonásos, igen könnyen s hatásosan előadható szindarabok. — 1. **Március 15.** 2. **A szabadság ünnepe.** 3. **Az öreg honvéd.** 4. **A hazáért.** 5. **A honvéd.** 6. **Talpra magyar.** Három fűzet 2 K. Hat fűzet 4 K. postai szállítással. (Utánvételes küldés 50 fillérrel több.)

PÁSZTOR JÓZSEF, Budapest, I. kerület, Fehérvári-u. 35. III. 4.

A jó hazafi. Március 15-iki gyermekszínjáték egy felvonásban. Könnyen és gyorsan betanítható. A bemutató előadáson leírhatatlan tetszést arított.

Me. rendelhető a szerzőnél: **VEVERÁNNÉ WÁRLÁM RÓZA,** tanítónőnél **Abony, Pest m.** 105—4 **Ára 1 korona.**

Postadíj 10 fillér. Bélyegben is elküldhető. Utánvétellel nem rendelhető meg! — Ezen mű tiszta jövedelmének 10%-a az abonyi Kossuth-szobor javára s 10%-a a tanítók árváinak javára adatik.

Védjegye

Magyar törlőgummi

kapható minden papirkereskedésben.

Magyar címer a védjegye,
Magyar diák csak ezt vegye!

Magyar Ruggyantaárugyár
Részv.-Társaság Budapest.

A „Katholikus kántor“

II. évf. 3-ik száma febr. 1-én jelent meg, rendkívül változatos tartalommal. A kotta mellékleten 8 nagyon könnyen süllyben terfikkarra írott kezdő dalárdák részére szükséges egyházi és Márc. 15-re szükséges szép énekeket hoz: Révfy S., Jelincz B., Jósavay G., Lányi E., Luspay B., Ifj. Buchner A. és Demény Dezső átirataiban. A «Kantorzschnöny» részére adatokat kér a szerkesztőség egyes kiválóbb kántorokról, különösen azokról, akiknek énekkaruk van, vagy más módon vizik előre a szép egyházi zenét. Beküldési határidő: Febr. 20. A zsebkönyv korántsem naptár féle könyv lesz, hanem inkább tanácsadó és utmutató féle, kb. 60—70 oldal kotta melléklettel. Áprilisban jelenik meg.

Legjobb iskolai daloskönyv a
Ris muzsikus
 Szerkeszté:
JOSVAY GÁBOR.
 100 gyönyörű magyar dal,
 iskolai szöveggel, két szó-
 lamra hangjegyzve jóvá-
 hagyva az Orsz. Kath.
 Tanügyi Tanács által.
 I-II. füzet ára 80-80 fillér.
 A 100 dal kotta nélkül 50 fillér.

A magyar kath. tanulóifjúság
 és a levek egyetemének egységes
 ima- és énekkönyve a
Szelki gyöngyök
 Szerkeszté JÓSVAY GÁBOR.
 Tartalmazza 500 legszebb egy-
 házi énekünket hangjegyzve s
 az összes szükséges imákat és
 ájtatosságokat. Az egri főgye-
 házmegyési hat. jóváhagyásával.
 Ára erős és díszes vá-
 szonkötésben 2 korona.

Megrendelhetők a Szent-István-Társulatnál (BUDAPEST, VIII.,
 Szentkirályi-u. 28.)

SZINPAD NÉLKÜL IS ELŐADHATÓ:
Világosi öreg honvéd meséje

Portómentes kül-
 déssel 1 korona. Wiesenbacher József, Világos. 51-1

STAMPAY ének- és imakönyve
 (XX. kiad., 256. oldal, kötve 30 fill., vászonban 50 fill. Tízre egy
 pengy. Kotta egyszer ingyen, kötve 30 fill. bőr v. bársony netto
 3 K., borj. bőr 4 K. KÖNYVKUTON, Esztergom m. A Stampay
 Miklós-féle KÖSZÖNTŐKÖNYVCSKE nem rálam kapható. Hanem
 Bécsben a NÓGRÁDKISTERENYÉN. 12 db franko 2 K-ért 1352-7

**Gyermekeknek egyálta-
 lában nem volna szabad
 babkávét inniok, hanem
 csak jó tejet Kathreiner-
 féle Kneipp malátaká-
 véval.**

A Kathreiner akár meleg, akár hide-
 gen, kitűnően emészthető s teljesen
 ártalmatlan, egyúttal pedig a leg-
 jobb minőségű malátá-
 ból készülvén,
 felette erősítő is.

**Kérdezze csak
 meg erre nézve
 házi orvosát.**

Iskolai ünnepélyek.

Szerkesztette:
GYÓRFFY J.
 igazg. - tanító.

A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent ezen gyűjteményes
 munka részletes programot ad a népiskolákban köteles és szokásos
 mindennemű iskolai ünnepségre. A 330 lapra terjedő munka

ára kötve 2 korona

Külön füzetekben is megjelentek az egyes ünnepélyekre egybegyűjtött
 alkalmi költemények és beszédek. Mint időszerűt ajánljuk a tisztelt
 tanító urak és iskolafenntartók szives figyelmébe a következőket:

1. A szabadság emlékűnepe (márc. 15.)

II. füzet; ára 20 fillér.

2. Az 1848-iki forv. emlékezete (ápr. 11.)

III. füzet; ára 20 fillér.

3. Vallásos ünnepek (husvétii versek.)

VII. füzet; ára 24 fillér.

**Megrendelhetők a Szent-István-Társulat kiadóhiva-
 talában (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. szám.)**